

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2000-780

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Takala, Anu			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Suomen lehdistön reagointi Neuvostoliiton vuoden 1991 vallankaappaukseen ja Venäjän vuoden 1993 parlamentaariseen kriisiin. Tapaustutkimus itsensensuurista			
Oppiaine-Läroämne-Subject Poliittinen historia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu	Aika-Datum-Month and year 2000-11-15	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 121	
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Pro gradu -työ tarkastelee suomalaisen lehdistön reaktioita Janajevin vallankaappaukseen Neuvostoliitossa vuonna 1991 sekä Venäjän parlamenttitalon pommitukseen johtanutta kriisiä vuonna 1993.</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten lehdistö reagoi mainittuihin tapahtumiin ja millaista kehitystä lehdistön reagointitavassa ja asenteessa oli tutkittuna aikana tapahtunut. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on asettaa havaitut muutokset laajempaan, itsensensuurin tutkimuskehikkoon. Tutkimuskohteen ulkopuolelle on rajattu samanaikaiset tapahtumat Neuvostoliiton/Venäjän vastapoolissa USA:ssa, Baltian tapahtumat sekä se mitä Moskovassa 'oikeasti tapahtui' tutkittuina ajankohtina.</p> <p>Tutkimukseen valitut tapahtumat Neuvostoliiton ja sittemmin Venäjän historiassa ovat merkityksellisiä molemmiin puolin sitä murrosta, jonka tuloksena Neuvostoliitto hajosi valtiollisesti 25.12.1991. Tätä murrosta edelsivät mm. kylmän sodan laantumisen, Saksojen yhdistyminen ja Itä-Euroopan maiden itsenäistyminen. Tutkimuksen laajemmaksi kontekstiksi valittu suomalaisen lehdistön itsensensuuri puolestaan tarjoaa tarkastelukulman tutkimukselle - olihan suomalaisen median toiminnassa mahdollista käsitellä vain rajoitetusti Neuvostoliittoa koskevia uutisia ja tapahtumia itsensensuurin kaudella. Tätä rajoittuneisuutta ei oltu määriteltä missään laissa, vaan se oli juurtunut ns. yleiseksi käytöskoodiksi presidentti Kekkonen kaudella huipentuen 1970-luvulla ilmiöksi, jossa alunperin toiminnan motiivina ollut ulkopolitiittinen uhka oli muuttunut lähinnä tavaksi, joka tuki sitä hyödyntävien tahojen sisäpoliittisia tavoitteita.</p> <p>Suomen lehdistön edustajiksi on valittu puoluelehdistön pääedustajat sekä kaksi riippumattoman lehdistön edustajaa. Vasemmistolehdistöstä tutkimuskohteiksi on valittu sosiaalidemokraattinen Demari, sosialistis-kommunistinen Kansan Uutiset sekä stalinistiseksi luokiteltu Tiedonantaja. Oikeistolehdistöstä tutkimuskohteeksi on valittu Uusi Suomi sekä Aamulehti. Keskustalehdistön edustajaksi on valittu Suomenmaa, ja riippumatonta lehdistöä edustavat Helsingin Sanomat sekä ruotsinkielinen Hufvudstadsbladet.</p> <p>Tutkimusmenetelmiksi on valittu sekä laadullinen että määrällinen tarkastelu. Tutkituista lehdistä on otettu käsiteltäväksi kaikki asiaan liittyvä aineisto, mukaan lukien pääkirjoitukset, kotimaan- ja ulkomaan uutisot, talousuutiset ja jopa kulttuuri- ja urheilu-uutiset niiltä osin kuin asioita niissä on käsitelty.</p> <p>Tehdyn tutkimuksen mukaan Neuvostoliiton ja myöhemmin Venäjän vuosien 1991 ja 1993 tapahtumiin liittyvässä suomalaisen lehdistön kirjoittelussa oli selkeitä eroja. Absoluuttisten erojen tarkastelun sijaan selkeämpi indikaattori itsensensuurin tilasta tutkimuksen mukaan on kuitenkin yhteiskunnalliseen kontekstiin sijoitettu tarkastelu, joka ottaa huomioon myös itsensensuurin pääasialliset toimijat sekä toimijoiden motivaation.</p>			
<p>Avainsanat-Nyckelord-Keywords</p> <p>Neuvostoliitto - lehdistö - Suomi - 1990-luku vallankaappaukset - Neuvostoliitto - 1991 poliittiset kriisit - Venäjä - 1993 itsensensuuri - lehdistö - Suomi - 1990-luku</p>			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
<p>Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information</p> <p>Pro Gradu on kirjoitettu englanniksi.</p>			